

Opmaat: eindelijk echt iets leren

Spraak-taalstoornis, autisme, ADHD? Geen probleem. In de Opmaat-groep van De Kleine Reus leer je taal, rekenen en lezen, en meedoen in de groep.

In een klaslokaal van De Kleine Reus turen zeven leerlingen naar hun *SkoolMate*-computerschermbord. Tom schrijft een werkstuk over zeealen en Abygail rondt een samenvatting van een jeugdboek af. Colin, Lisa en Justin doen spellingoefeningen. Aan de instructietafel geeft leerkracht Ineke Kersten een 'vijfwoordendictee' aan Nadim. De deur gaat open en Helene komt binnen. "Heb je fijn verjaardag gevierd in je eigen stamgroep?" informeert Ineke vriendelijk. "Mooi. Ga maar zitten. Je spellingoefeningen staan klaar."

Het zijn dagelijkse taferelen in de Opmaat-groep van de school. In deze speciaal ingerichte, 'prikkelarme' onderwijsomgeving krijgen leerlingen (midden- en bovenbouw) met specifieke onderwijszorgvragen, extra ondersteuning. Zij komen hiervoor elke ochtend in een kleine groep bij elkaar (negen leerlingen) en volgen daar ieder hun eigen, individuele traject (groep-in-schoolmodel). Leerkracht Ineke Kersten begeleidt ze hierbij. Tussendoor draaien de kinderen gewoon mee met de activiteiten in hun eigen stamgroep. Zo ontbreken nu twee leerlingen vanwege gymles.

Ruim een jaar geleden nam Ineke, toen plaatsvervangend adjunct-directeur, het initiatief voor de Opmaat-groep. Uit een onderwijszorgenquête bleek namelijk dat groepsleerkrachten graag passend onderwijs wilden bieden, maar dat zij daarvoor onvoldoende kennis en vaardigheden hadden. Ook constateerde Ineke eerder opvang- dan onderwijssituaties. "Soms stonden onhandelbare leerlingen op de gang. Ik moest daar wat mee." Samen met haar directeur schreef Ineke het projectplan Opmaat, een pilot van twee jaar. Het doel: leerlingen in kleine, veilige omgeving afgestemd onderwijs geven. En dan zodanig dat zij weer in hun eigen stamgroep kunnen meedraaien, zowel cognitief als sociaal-emotioneel. Hun groepsleerkrachten moeten tegelijkertijd de bagage krijgen om deze leerlingen goed te begeleiden.

Rondje lopen

Een collega klopt op het raam. Als Ineke het raam opent, drommen alle leerlingen om haar heen. "Concentratiegebrek," verklaart

Ineke, nadat zij de kinderen rustig naar hun werkplekken heeft terug-gestuurd. "Iedereen hier heeft een specifieke onderwijszorgvraag vanwege zeer moeilijk lerend, autisme, ADHD of spraak-taalstoornissen. Drie kinderen hebben een rugzak."

Voordat de kinderen naar de Opmaat-groep kunnen, is er al een specifiek handelingstraject geweest. Zo is er al een pdo (pedagogisch diagnostisch onderzoek) afgenomen, gevolgd door gerichte hulp. Als de leerkracht en de IB'er constateren dat positief resultaat uitblijft, en de ouders zijn akkoord, kunnen de kinderen naar de Opmaat-groep. Daar verlopen de lessen via een strak tijdschema met blokken rekenen, begrijpend lezen, spelling en dictee. Iedereen werkt op zijn eigen niveau en in zijn eigen tempo. Soms individueel, soms in groepjes. Ineke haakt hierbij in op de lesstof (ontwikkelingsgericht onderwijs) uit de stamgroepen van de kinderen en zoekt daar passend materiaal bij. Resultaten en de persoonlijke ontwikkeling houdt zij bij in het leerlingvolgsysteem Parnassys. Ineke: "Ik kijk naar wat iemand nodig heeft, cognitief, en qua gedrag- en leerstijl, om straks weer in de stamgroep te kunnen functioneren. Iemand die bijvoorbeeld dyslectisch is, heeft een hekel aan ontcijferen en kan dus beter woorden leren achter de computer via beelden. Een autist wil zich graag afzonderen. En een ADHD'er moet af en toe een rondje lopen om zich te concentreren."

'DE OPMAAT-GROEP LOOPT INMIDDELS EEN JAAR. NU IS HET TIJD VOOR STAP TWEE.'

Druktemaker

Maar voor een terugkeer naar de stamgroep is meer nodig dan kinderen die weer aardig in de groep kunnen meedraaien. Hun groepsleerkrachten moeten op hun beurt weten hoe zij hun leerlingen het best kunnen begeleiden. Daarom gaat Ineke met de betreffende collega's haar ervaringen delen. Ineke: "De Opmaat-groep loopt inmiddels een jaar. Nu is het tijd voor stap twee: de stamgroepen in als *co-teacher*, om samen met de groepsleerkrachten les te geven. Zo wil ik collega's leren hoe je de ondersteuning van leerlingen binnen handlingsgericht werken en klassenmanagement kunt oppakken.

Opmaat kort

- **Wat?** Individueel onderwijszorgtraject voor leerlingen met leer- en gedragsproblemen in een speciaal ingerichte leeromgeving (groep-in-school-model). Gecombineerd met *co-teaching* voor hun groepsleerkrachten.
- **Doel.** Leerlingen cognitief en sociaal-emotioneel zoveel leren dat zij weer in hun eigen groep kunnen meedraaien.
- **Voor wie?** Leerlingen midden- en bovenbouw met een specifieke onderwijszorgbehoefte.
- **Waar?** De Kleine Reus.
- **Wanneer?** Pilot 2010-2011/2011-2012.

Ook help ik ze met het opstellen van een ontwikkelingsperspectief met eigen leerlijn voor de kinderen uit de Opmaat-groep."

Over de aanpak van Opmaat, krijgt Ineke advies van een begeleidingsgroep met in- en externe deskundigen, onder andere een ambulante begeleider en orthopedagoog. "Zij adviseren bijvoorbeeld over hoe je *co-teaching* efficiënt kunt plannen. Ook bedachten wij samen een oplossing voor de groepsgrootte. Ik begeleidde namelijk in de Opmaat-groep ook een aantal hoogbegaafde kinderen, maar dat werd te veel. Nu ondersteun ik op woensdagochtend de hoogbegaafden. De kinderen uit de Opmaat-groep werken die ochtend dan aan een individuele opdracht in hun eigen stamgroep," vertelt Ineke. En werkt het ook? Ineke: "De kinderen gaan vooruit. Zij zijn hier vrijer om dingen op hun manier te doen en werken hard. Hun zelfvertrouwen groeit en de eerste Cito-resultaten zijn heel goed. Ook komen de kinderen graag naar school en zijn zij trots op hun Opmaat-groep omdat zij hier nieuwe dingen leren. Verder vinden zij hier rust. Even niet iemand die de hele dag aan hun hoofd 'zeurt'. Bovendien heeft de stamgroep rust. Voor andere kinderen is het prettig als die druktemaker er even niet is. Bijkomend voordeel is dat de kinderen nu vijftien uur per week speciale begeleiding krijgen; ambulante begeleiders kunnen minder uren worden ingezet. En nee, niemand vindt Opmaat een vreemd klasje. Sterker nog: andere kinderen uit de stamgroep willen ook, omdat hun groepsgenoten met enthousiaste verhalen terugkomen."

Fotografie Susanna Wiersma

